

تعامل و تغافل

الگوی ارتباطی مسلمانان با مشرکان

نویسنده:

فاطمه سادات خاتمی بیدگلی

www.ketab.ir

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: خاتمی بیدگلی، فاطمه‌سادات، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: تعامل و تعافل: الگوی ارتباطی مسلمانان با مشرکان / نویسنده فاطمه‌سادات خاتمی بیدگلی.
مشخصات نشر	: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۹ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۸ - ۸۴ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: مسلمانان و غیر مسلمانان - جنبه‌های قرآنی
موضوع	: Muslims - Relations with non-Muslims - Qur'anic teaching
موضوع	: مسلمانان و غیر مسلمانان (فقه)
موضوع	: Muslims - Relations with non-Muslims (Islamic law)
رده‌بندی کنگره	: BP ۲۵۴/۱
رده‌بندی دیوبی	: ۲۹۷/۶۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۹۱۴۵۰۲

تعامل و تعافل

عنوان: تعامل و تعافل - الگوی ارتباطی مسلمانان با مشرکان

نویسنده: فاطمه سادات خاتمی بیدگلی

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیر تولید: امیر حیدری

شابک: ۸ - ۸۴ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۵۰۲

۱۷۰۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، پلاک ۱۲۷۸، واحد ۹ - تلفن: ۳۶۶۳۱۳۸۷ - همراه: ۰۹۳۹۸۱۰۵۹۹۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	پیشگفتار.....
۹.....	مقدمه.....

بخش اول

الگوی ارتباطی مسلمانان با مشرکان

۱۳.....	تعامل با جهان.....
۱۷.....	مفهوم الگو.....
۱۷.....	معنای لغوی.....
۱۸.....	معنای اصطلاحی.....
۱۸.....	مفهوم فرهنگ.....
۲۱.....	اقتصاد.....
۲۱.....	اقتصاد در لغت.....
۲۲.....	اقتصاد در اصطلاح.....
۲۳.....	مفهوم سیاست.....
۲۴.....	مفهوم ارتباط.....
۲۵.....	معنای لغوی.....
۲۶.....	معنای اصطلاحی.....
۲۸.....	مفهوم مسلمان.....
۲۸.....	معنای لغوی.....
۲۹.....	معنای اصطلاحی.....

۳۱ مفهوم مشرک
۳۱ معنای لغوی
۳۲ معنای اصطلاحی
۳۲ مفهوم قرآن
۳۲ معنای لغوی
۳۳ معنای اصطلاحی

بخش دوم

مؤلفه‌های الگوی ارتباطی اقتصادی مسلمانان با مشرکان از دیدگاه قرآن کریم

۳۹ فصل اول
۳۹ بایدهای ارتباطی
۴۰ پرداخت زکات به مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام
۴۲ پاسخ دادن بدی با نیکی
۴۶ ارتباط برای دفع شر خود کفران
۴۹ خرید و فروش با مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام
۴۹ شراکت با مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام
۵۳ اجاره دادن به مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام
۵۴ قرض دادن و قرض گرفتن از مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام
۵۹ فصل دوم
۵۹ نیایدهای ارتباطی
۵۹ ضرورت قطع روابط اقتصادی با مشرکان
۶۶ ترک ولایت مؤمنین و قبول ولایت کفار و مشرکان
۶۸ نهی رابطه با دولت‌های متخاصم

بخش سوم

مؤلفه‌های الگوی ارتباطی فرهنگی مسلمانان با مشرکان از دیدگاه قرآن کریم

۷۳ فصل اول
۷۳ بایدهای ارتباطی

۷۴ دعوت به توبه و استغفار
۷۷ دعوت به تقوا
۸۰ صبر
۸۴ عفو
۸۸ انذار
۹۱ تقوای پیشگی در برابر سخنان آزار دهنده مشرکان
۹۳ فصل دوم
۹۳ نبایدهای ارتباطی
۹۳ نهی از ازدواج با مشرکان
۹۶ ممنوعیت آمرزش خواهی
۹۷ نهی از تجاوز
۱۰۰ ممنوعیت اهانت
۱۰۱ ممنوعیت همنشینی و دوستی
۱۰۶ ممنوعیت ورود به مسجد

بخش چهارم

مؤلفه‌های الگوی ارتباطی سیاسی مسلمانان با مشرکان از دیدگاه قرآن کریم

۱۱۳ فصل اول
۱۱۳ بایدهای ارتباطی
۱۱۳ پذیرش پناهندگی برای آشنایی آنان با معارف اسلام
۱۱۴ اعطای آزادی و امنیت
۱۱۵ امان به مشرکان
۱۱۷ مذاکره
۱۱۸ رها کردن
۱۲۱ ابتدا نکردن به جنگ
۱۲۶ تساهل و تسامح
۱۳۱ تبری

انتقام.....	۱۳۴
اعراض.....	۱۳۷
احسان به مشرکان جهت متمایل گشتن آنان به اسلام.....	۱۴۰
فصل دوم.....	۱۴۳
نبایدهای ارتباطی.....	۱۴۳
اجتناب از تعدی و تجاوز.....	۱۴۳
تعقیب جنگطلبان پس از ماههای حرام.....	۱۴۴
محاصره برای ایجاد فشار.....	۱۴۷
لغو اعتبار پیمان صلح با مشرکان.....	۱۴۸
جنگ با مشرکان پیمان شکن.....	۱۵۰
به اسارت گرفتن.....	۱۵۵
ممنوعیت اطاعت.....	۱۵۸
پرهیز از سازش و اطاعت.....	۱۶۰
نتیجه.....	۱۶۳
فهرست منابع.....	۱۶۵

پیشگفتار

برای آشنایان به اسلام این موضوع پوشیده نیست که این مکتب در نگرش عمیق و همه‌جانبه، دستورالعمل‌های خود را در مسائل عبادی و اخلاقی خلاصه نمی‌کند؛ بلکه در تمام زمینه‌های فردی و اجتماعی در مورد مسائل اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، ارتباطی نیز به بیان الگوها و راهکارهای مختلفی در کتاب آسمانی قرآن و سیره معصومین (علیهم‌السلام) پرداخته است.

یکی از مسائل مورد توجه در قرآن نوع ارتباط مسلمانان با مشرکان (که شامل بت‌پرستان، ستاره‌پرستان و سایر پرستندگان خداهای ساختگی) و اهل کتاب (که شامل یهود، نصارا، و مجوس) است. ارتباط، مکانیسمی است که روابط انسانی بر اساس آن و به وسیله آن به وجود می‌آید و تمام مظاهر فکری و اعتقادی را در برمی‌گیرد و سبب توسعه افکار و عقاید جوامع می‌شود. در قرآن کریم، انواع روابط پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) و مسلمانان با مشرکان از زوایای مختلف و به صورت زنده و با معیارهای مشخص مطرح شده است و در میان آن مجموعه بی‌کران، جایگاه ویژه‌ای دارد. قرآن به عنوان آخرین کتاب وحی الهی، رسالت جهانی داشته و برای راهبری همه انسان‌ها در همه عصرها و نسل‌ها فرستاده شده است، چنان‌که خود می‌فرماید این قرآن وسیله بینایی همه مردم است. (هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ، جاثیه، آیه ۲۰). رابطه بین جوامع اسلامی و دیگر جوامع بشری ضروری و فطری است و زندگی بشر نیازمند این‌گونه روابط است و از سویی دیگر اگر قرآن به عنوان آخرین پیام خدا به خلق

و کامل‌ترین برنامه الهی بر جوامع انسانی مبنای هر نوع رابطه را تشکیل ندهد، اعتلای اسلام زیر سؤال خواهد رفت. در این کتاب، الگوی ارتباطی مسلمانان با مشرکان از دیدگاه قرآن کریم را در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ارتباطی مورد بررسی قرار می‌دهد که در قالب بایدها و نبایدهای ارتباطی و با الگوگرفتن از آیات الهی و سیره پیامبر (صلی‌الله علیه و آله و سلم) انجام گرفته است.

مقدمه

جمعیت جهان دارای ادیان مختلف و اعتقادات متفاوتی هستند. تقریباً نیمی از آنان، پیروان اولیای الهی و بخش بزرگی از آن پیرو مکتب مکاتب فلسفی و اخلاقی و بخشی نیز ملحد می‌باشند.

نوع تعامل مردم با نظام‌هایی که از ادیان الهی بی‌بهره‌اند یکی از مسائل مطرح در میان مسلمانان است. آیات نورانی قرآن کریم سرشار از الگوهایی است که نوع برخورد و تعامل مردم با جوامع مختلف از جمله مشرک را به مسلمانان نشان می‌دهد که انتظار می‌رود مورد توجه جوامع مسلمان قرار گیرد؛ الگوهایی که در طول بیست و بیست و سه سال رسالت آن پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌و آله) به دست آمده است و در بردارنده شیوه‌های مختلف تعامل پیامبر با مشرکان است.

قرآن کریم در مسئله توحید و یگانگی خدا، طبعاً به موضوع شرک مشرکان عنایت ویژه‌ای دارد. بخش نسبتاً زیادی از آیات قرآن به صورت جزئی، رفتار مسلمانان را به نمایش گذارده است به عنوان مثال در آیه «قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا» به مؤمنین سفارش شده که در زمین سیر کنند و عاقبت مشرکان را ببینند و در آن اندیشه کرده و عبرت بگیرند تا راه مشرکان را ادامه ندهند.

شناخت و توجه به این الگوها و شیوه‌های تربیتی پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) که در آیات قرآن به آن توجه شده، تأثیر قابل توجهی در راه نفوذ در دل‌های جوامع مشرک و تبلیغ دین اسلام دارد؛ جوامعی که

امروزه مشرکان، جلوه‌های جدیدی از خود را به نمایش می‌گذارند و مسلمین را با چالش‌های جدی مواجه می‌کند.

اگر به آیات سوره براءت توجه کنیم می‌بینیم که در سال نهم هجری اواخر عمر پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)، خداوند در این آیات دستور می‌دهد که از مشرکین براءت بجوئید، امروز وظیفه ما در مقابل مشرکان و توطئه‌های آنان در برابر مسلمانان چیست؟ در این زمینه و بیان وظایف مسلمین و نوع تعامل آنها با مشرکان، کتاب و مقالات متعددی نوشته شده است؛ ولی از آنجا که این کتاب مؤلفه‌های مختلف الگویی را در قرآن مورد بررسی قرار می‌دهد، متمایز از کارهای دیگر است و از اهمیت خاصی برخوردار است.